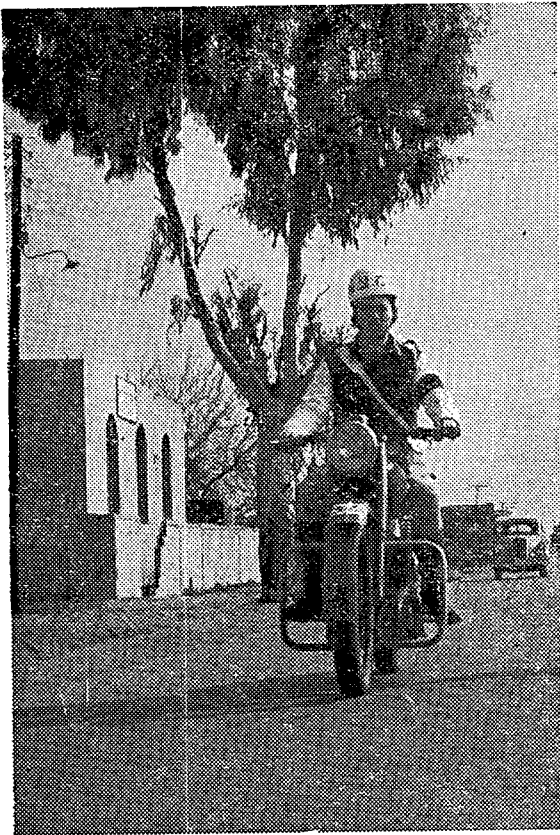

לדמותו של שוטר צבאי

רס"ן י. ב.

"שופטים ושוטרים"
תתן לך בכל שעריך"

(דברים ט"ו, 18)

עומדים אנו עדיין בסימן סוף העשור הראשון לחיינו כמדינה עצמאית וריבונית. המשטרה הצבאית, כמדינתנו כולה, וכהרבה חילות אחרים בצה"ל, נמצאת עדיין בשלב של בנין והתפתחות מתמידים.

חדשה לשוטר הצבאי הישראלי: כשם שלא נתחמו בימים הראשונים לקיום המדינה התחומים שבין הצבא והציבור האזרחי — כל חייל היה אזרח וכל אזרח היה חייל — כך גם השוטר הצבאי היה שוטר לגבי החייל הישראלי ומעין "אומנת" לגבי העורף האזרחי. לא אחת יכולת לראות שוטר צבאי מחלקים לחם לאזרחים או שומרים על תור למים בירושלים הנצורה, ומשתדלים להסדיר בדרכי שלום סכסוכים בין שכנים.

אם נסקור את דבריימי החיל, ניוכח שחיל זה לא היה גוף מוכר בשורות ה"הגנה", והיה רק חלק ממסגרת הש"י של ה"הגנה". רק עם הקמת צבא ההגנה לישראל, כשהורגש בזמן הקרב בות הצורך בגוף אשר יטפל בהכונת התנועה, ליווי גייסות לוחמים, ושמירת הסדר והמשמעת בהופעת החיילים בחוצות הערים, החל להתגבש חיל המשטרה הצבאית. ארגונו הוטל על מי שהיה מפקד המשטרה הצבאית בבריגדה היהודית, והוא בנה את החיל כדוגמת המשטרה הצבאית הבריטית. למעשה דמה החיל בכל השטחים לזה הבריטי — הן במהות פעולותיו, הן בצורת ארגונו, והן בתלבושת חייליו וצורת הופעתם. אולם בש"טח אחד, מהותי ביותר, נבדל החיל הישראלי מן הבריטי — והיה בהבדל זה כדי לקבוע דמות

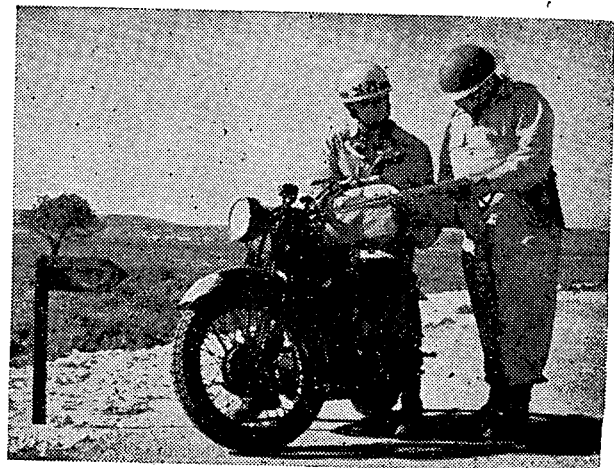
הקרבות נסתיימו וכיתר החילות בצה"ל גובשה גם למשטרה הצבאית מסגרת קבועה. תמה התע"סוקה בתפקידי שיטור אזרחיים. המשטרה הצבאית הפכה לגוף צבאי אשר תפקידיו מרובים בעתות מלחמה כבימי שלום.

לא קל לקחת אזרח-טירון שזה עתה התגייס לצה"ל — אזרח הרחוק מחיי משטר ויחסו ל"שוטר" עוין עוד מילדותו — ולהכשירו להיות שוטר צבאי, איש החוק, הסדר והמשמעת. ואם כך לגבי אזרחי המדינה, הרי שלגבי אלה שזה מקרוב באו על אחת כמה וכמה.

השוטר הצבאי לא נולד שוטר וכדי להיות כזה יש להכשירו ולאמנו למלוי תפקידיו המיוחדים, לתת לו את ההכונה המקצועית המיוחדת למשטרה הצבאית, השונה שוני מוחלט באופיה מחיל-הרגלים, חיל-הקשר או חיל-ההנדסה, למשל. בגמר טירונותו מועבר החייל לבית הספר לשוטרים צבאיים; שם הוא מקבל את ההכשרה המקצועית הכללית לחיל המשטרה הצבאית, והי-הכשרה המיוחדת לתפקיד שאליו ישובץ. על התפקידים הללו נמנים: חוקר עברות פליליות, מטפל בחיילים כלואים בבתי סוהר צבאיים, מטפל בתאונות דרכים בהן מעורב רכב צבאי, וכו'. הבסיס לעצם היותו שוטר צבאי הוא — ידיעת החוק הצבאי. לשם ביצוע תפקידו חייב השוטר הצבאי להיות בקי בחוק, להבין את רוח החוק ולפעול בהתאם. הודות להכשרה המקצועית המיוחדת המוקנית לו, יכול השוטר הצבאי למלא תפקידים מרובים ומגוונים.

אכן, המשטרה הצבאית הנה למעשה חיל-שירותים המסייע למפקד בצה"ל בביצוע חלק מהמשימות המוטלות עליו. ולמעלה מזאת: השוטר הצבאי הוא עינו הפקוחה של המפקד על חייליו, בעת שאלה נמצאים מחוץ ליחידה. הוא שומר על הופעתו הנאה של החייל ומרתיע אותו מלעבור על החוק. לא תמיד זוכה השוטר בחיבת החייל. תמורת שירותו — ולכן קשה תפקידו שבעתיים. אף הנהג הצבאי עשוי שלא לחבב את השוטר הצבאי ולא להבין כי חומרת פיקוחו של הלוחם בכבישים לא באה אלא כדי לשמור על חייהם של הנהג והנוסעים עמו. החוקרים הצבאיים העוסקים בחקירת הפשעים

...ומוסר אינפורמציה למפקדים."

הנעשים במסגרת צה"ל, חוקרים לרוב פשעים אופייניים לצבא. הם עוזרים למפקד בצה"ל במניעת הישנות עברות ובהוקעתן, ובשמירת הרכוש הצבאי המופקד בידי חייליו.

אותם החיילים הנשלחים למחבוש או למאסר לאחר שיפוטם מובאים אל בתי הסוהר ומחנות המעצר הצבאיים, והשוטרים הצבאיים, אשר קיבלו הכשרה מיוחדת כמטפלי כלואים, מאמנים את הכלוא, מחנכים את העברין ומנסים לעזור לו לחזור למוטב לשם שילובו המחודש במסגרת היחידה ממנה הוא בא. על-ידי הטפול הנכון מושגת המטרה של שמירת המשמעת והסדר הטוב וכן יחס אחראי לגבי שמירת רכוש הצבא. כן תראה את השוטר הצבאי מופיע כמשליט סדר בכנסים חיליים ומפגנים ארציים, אשר הצבא לחתם מותנית במידה לא מעטה בהבטחת הסדר הטוב והמשמעת של האזרחים והחיילים המשתייכים להם. מדי שנה בשנה, בחגיגות יום העצמאות, פותחים השוטרים הצבאיים את מסדר המפגן העצום של צה"ל. השוטר הצבאי איננו בין המאושרים שיכולים לנסוע במפגן ברכב קרבי. הוא חוליה אפורה — אך בלעדיה אין השרשרת מתקיימת.

עוד נציין שעד לפני זמן מה קיימה המשטרה הצבאית גם יחידת כלבנים אשר עזרה לה במי-לוי תפקידים שונים.

עד כאן — על השוטר הצבאי בעתות שלום: ואילו בתקופת מלחמה מוטלות משימות רבות נוספות על שכמו של השוטר הצבאי. בזמן הלחימה לא אחת פוגשים את "השלט החי", אותו השוטר הצבאי העומד לפעמים לבדו בשדה, מכון את התנועה הצבאית או מוסר אינפורמציה למפקדים. כן מעודדת הופעתו של השוטר הצבאי את הנהגים המגיעים בודדים למקומות בלתי מוכרים להם, ומקבלים ממנו הדרכה נאותה כיצד להמשיך בנסיעתם. לא רק תפקידי הכונה נועדו לשוטרים: השילוט הטקטי של איזורי הקרב, הכונת התנועה בשדה-מוקשים שנפרץ, אחריות לאחזקת השבויים והעברתם למכלאות הארצי-ציות, ושמירת שבויי המלחמה והטיפול בהם, וכן שמירת הסדר והמשטר באיזורים הכבושים עד למסירתם לשלטונות האזרחיים — בכל אלה נושאת המשטרה הצבאית.